

MODELS D'ESTAT PER A UNA CATALUNYA INDEPENDENT

Barcelona 03.03.14

Reptes i oportunitats del nou estat català. Organitzat per Assemblea.cat i per CCN.
Acte a la Borsa de Barcelona

- 1) Per Catalunya el temps de la queixa ha passat. És hora canviar la reacció als greuges amb la proposició de sortides. Tocant de peus a terra, prescindint de l'economia imaginària que postula que la independència ho solucionarà tot, i centrant-nos en l'economia possible, la que entén la independència com un instrument per a assolir quotes concretes i més altes de benestar i de progrés. No és rellevant preguntar-se sobre la viabilitat econòmica de Catalunya (és clar que és viable), sinó si podrem viure millor i com ho farem.
- 2) Hi ha un model d'Estat ideal? No. Hi ha tants models econòmics i socials com països. Els models són una abstracció teòrica *ex-post* que serveix per sintetitzar i visualitzar els pilars en que descansa una societat i la seva economia. En podem agafar de referència, per a inspirar-nos-hi, mai per copiar-lo. Un model és un sistema: no pots tocar el mercat de treball, la cobertura sanitària, el sistema educatiu, la lluita contra la desigualtat social, l'impuls de la innovació, la política immigratòria, ...sense tenir presents els altres elements de l'equilibri específic en que es mou cada país.
- 3) Al món hi trobem models socialdemòcrates, liberals, comunistes, models en que conviuen sistemes polítics no democràtics amb sistema capitalista, etcètera. Els més propers econòmicament i culturalment són les economies socials de mercat, una realitat molt europea occidental. Són unes economies sòlides per bé que actualment sotmeses a la pressió de la globalització i cada cop més condicionades per la reducció dels poders nacionals en benefici d'estructures supranacionals com la UE. Ens són més properes que les economies menys igualitàries i més individualistes, com ara les anglosaxones, i no diguem més properes que les economies no democràtiques.
- 4) Pensant en una Catalunya independent ens hem de formular dues grans preguntes sobre el país que volem: 1) amb quin grau de cohesió social i 2) amb quin perfil competitiu?
- 5) Aquest és un país que ha demostrat històricament (també en la nostra època democràtica més recent), la seva preferència per la cohesió social i per llimar les desigualtats excessives entre les persones. Una societat amb un contracte social que fa esforços per no deixar els més desvalguts enrere. Fins ara les actuacions han vingut molt limitades per a) la capacitat econòmica (més encara en els darrers anys de crisi) i b)

per la capacitat política (un marc normatiu encorsetat, quan no contrari). Crec que en una Catalunya independent el nostre contracte social s'hauria d'aprofundir inspirant-nos si cal en els països socialment més avançats, els més igualitaris i socialment més inclusius. Pensem en països propers geogràficament, culturalment i de dimensió, com ara els molts estats del centre i nord d'Europa.

- 6) Quin nivell de competitivitat volem? El màxim possible, per ser un país ric i que generi activitat per seguir essent-ho. Comporta:
- a. Desenvolupar un sistema productiu sobre la base d'activitats valor afegit alt en el marc del mercat global.
 - b. Que els agents socials (sindicats i empresaris) hi estiguin compromesos.
 - c. Que l'Estat faci la feina que li pertoca a través de les seves polítiques per facilitar-ho, en el seu àmbit d'actuació, que no és poc rellevant.

El contracte competitiu a Catalunya ha estat molt feble i ha vingut molt condicionat per la limitació de recursos econòmics i del marc competencial. Hi ha tants models com països. N'hi ha que siguin propers a Catalunya? Per dimensió i per ser molt oberts comercialment, com Catalunya, un cop més, els països del centre i del nord d'Europa poden ser-nos útils.

- 7) La independència suposarà trencar els motlles sobre els que s'han desenvolupat les polítiques econòmiques espanyola i catalana fins al moment actual. El principal rèdit de la independència, més que els diners, és la llibertat de selecció i d'acció. La possibilitat de fer les polítiques que es considerin adequades als nostres objectius i a la nostra realitat. Amb les servituds de l'herència anterior? Sí; amb la servitud de les dificultats dels primers anys? Sí; i amb altres restriccions. Som davant una cursa de fons, no fem 100 metres llisos. Però alliberats del llast d'estar al dictat de les polítiques econòmiques i socials més guiades pel clientelisme polític i per la submissió a les elits extractives, com passa sovint amb Espanya. Amb l'avantatge que les polítiques sempre jugarien en favor, mai en "contra", de Catalunya.
- 8) Catalunya té l'oportunitat de decidir lliurement i sense grans condicionants quin model econòmic i social vol bastir. Ha de ser fàcil fer-ho millor del que ho ha fet l'Estat espanyol fins ara. El repte és fer-ho molt i molt bé.
- 9) És crític que el model català sigui inclusiu, és condició *sine qua non*. Alguns dels ingredients que crec que serien desitjables en el disseny inicial del model serien aquests tres:

- a. Un sistema institucional de qualitat. Vol dir divisió real de poders, sistemes de control polític eficaços, rendició de comptes, transparència, lluita contra la corrupció i la mentida, un Estat que inspire confiança, meritocràcia, serveis de qualitat, etcètera, i des de la perspectiva econòmica amb aplicació sistemàtica i exigible de criteris d'eficàcia i d'eficiència. Seguint Ernst Hillebrand, "les societats hiperconnectades del segle XXI no es poden governar amb institucions del segle XIX: cal més democràcia directa, més participació, més informació, més transparència, més responsabilitat administrativa per tal de restablir la confiança dels ciutadans en el sistema democràtic".
- b. Consens entre sindicats, empresaris i governs en el repte de competitivitat, per bastir un teixit competitiu basat en l'alt valor afegit i en salaris alts. El paper de l'Estat resulta crític en aquest camp de la producció del país: des de l'educació a la regulació i funcionament del mercat de treball, passant pel sistema de recerca i innovació, compra pública, infraestructures al servei de les empreses, entre altres.
- c. Consens polític i social al voltant de l'Estat del benestar que es desitja bastir, previsiblement una versió millorada del que ara tenim. Amb menys desigualtats, tan de bo que amb menys necessitats de prestacions per desocupació i, en conseqüència, amb més recursos per altres prestacions socials. Generositat, però alhora exigint esforços als ciutadans. Apostant, un cop més, per l'educació com a mecanisme bàsic de cohesió.

La independència no és garantia d'èxit, és una oportunitat de tenir-lo, que no és poca cosa. Bastir un Estat econòmicament i socialment pròsper és a les nostres mans. Només dependrà de nosaltres arribar a que, en un futur, es pugui tipificar el model català com un model d'èxit. Amb la independència no tindrem cap excusa. Els partits polítics ja haurien de fer conèixer les seves propostes concretes a la societat, perquè tots plegats tinguem respostes a la pregunta: Perfecte, amb la independència serem lliures i això és molt important; però em podria dir, a més a més, en què canviarà el nostre benestar o el dels nostres fills?

"Seria un error intentar copiar fil per randa la gestió que fan de la seva economia els països avançats. Cal conèixer en què basen el seu èxit; però sobretot cal fer l'esforç de concretar, específicament, quin tipus d'economia i de societat voldríem i podríem tenir en una Catalunya independent".